

STATENS VEGVESEN
Postboks 1010
Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref.:

Vår ref.:
N2020/6509-2

Dato:
24. september 2020

Hørings svar - høring om forslag til endringer i førerkortforskriften og trafikkopplæringsforskriften

Vi viser til Statens vegvesens høringsnotat om forslag til endringer i førerkortforskriften og trafikkopplæringsforskriften, og sender med dette Nasjonalt klageorgan for helsetjenestens (Helseklage) høringsuttalelse.

Høringsnotatas hovedinnhold

I denne høringen foreslås ulike endringer i førerkortforskriften og trafikkopplæringsforskriften. I samarbeid med Helsedirektoratet foreslås endringer i førerkortforskriften vedlegg 1 om helsekrav. Det foreslås her i hovedsak endringer i bestemmelser knyttet til diabetes, herunder varighet av førerrett i tilfeller hvor førerkortinnehaveren har diabetes som behandles med insulin eller andre blodsukkersenkende medisiner. Personer i denne gruppen gis en frist for å oppsøke Statens vegvesen for å få utstedt førerkort med tidsbegrensning, dersom de ikke har oppdatert førerkortet sitt siden krav om tidsbegrensning ble innført i 2010. Fristen foreslås satt til 1. januar 2022. Det foreslås også en lemping i helsekravet for personer som har kostholds regulert diabetes. Videre gjøres endringer i bestemmelsene om epilepsi og epilepsilignende anfall, LAR-behandling, samt språklige justeringer i enkelte av vedleggets bestemmelser.

I etterkant av den opprinnelige høringen er det mottatt en tilføyelse til endring av førerkortforskriften § 14-1. Den foreslåtte endringen innebærer at det nå vil fremgå av forskriftsteksten at Helseklage er klageinstans for vedtak fattet av fylkesmennene etter førerkortforskriften vedlegg 1 § 45 tredje ledd. I tillegg tilføyes i vedlegg 1 § 45 tredje ledd nr. 1 at fylkesmannen er førsteinstans i slike saker.

I trafikkopplæringsforskriften foreslås muligheten til å gjennomføre trafikal grunnkurs som et eget kurs i offentlig skoleverk opphevet. I tillegg foreslås endringer i bestemmelser som følge av direktiv 2020/612/EU. Direktivet inneholder endringer om i hvilke tilfeller en praktisk prøve avlagt med automatgir skal avmerkes med kode 78 i førerkortet og en endring i kravet til prøvekjøretøy ved praktisk prøve i klasse A2.

De resterende forslagene er i hovedsak språklige endringer og presiseringer.

Vårt myndighetsområde

Helseklage er klageinstans i saker hvor pasient ikke oppfylder fastsatte helsekrav etter vedlegg 1 i førerkortforskriften (FOR-2004-01-19-298) og hvor pasienten søker om

dispensasjon fra helsekravene etter førerkortforskriften vedlegg 1 §§ 7 og 45. Vårt hjemmelsgrunnlag fremgår av førerkortforskriften § 14-1.

Helseklages myndighetsområde begrenser seg til klagesaksbehandling av dispensasjonssøknader på førerkortområde for motorvogn. Det betyr at foreslåtte endringer i trafikkopplæringsforskriften, faller utenfor vårt myndighetsområde.

Vår vurdering av forslaget

Diabetes

Diabetes med behov for blodsukkersenkende legemidler

Det fremgår av notatet at EUs førerkortdirektiv, direktiv 2006/126/EU vedlegg III punkt 10, stiller krav til legeerklæring minst hvert femte år i førerkortgruppe 1, og minst hvert tredje år for gruppe 2 og 3, hvis førerkortinnehaver har diabetes og bruker blodsukkersenkende legemidler. Forslaget medfører endring av forskriftens § 4-1 (gyldighetstid for førerkort), samt av særreguleringen for diabetes i forskriftens vedlegg 1 § 30.

Vi stiller oss bak at gyldighetsbegrensningen for førere i gruppe 1 med diabetes som bruker blodsukkersenkende legemidler foreslås gjeninntatt, og særskilt skal fremgå av førerkortforskriften § 4-1 første ledd. En presisering i den generelle del av forskriften, om at det foreligger begrenset gyldighetstid for denne gruppen som avviker fra den alminnelige gyldighetstid på 15 år, synes vi er informativt. Dette vil også medføre en harmonisering med særreguleringen i forskriften vedlegg 1 §§ 30 og 31.

I førerkortgruppe 1 antas det at det i dag er en del førere med diabetes og som bruker blodsukkersenkende legemidler, som fortsatt har førerkort uten tidsbegrensning. I denne sammenheng foreslås det en overgangsbestemmelse etter § 4-1 fjerde ledd for å fange opp at denne gruppen, med en frist til 1. januar 2022, må levere helseattest og få nytt førerkort med gyldighetsbegrensning på fem år.

Helseklage er positive til at man ved endringene vil møte kravene i EUs førerkortdirektiv hva gjelder tidsbegrensning av førerkortets gyldighetsperiode. Det vil også være positivt med tanke på trafikkikkerhetsrisikoen at diabetikere som bruker blodsukkersenkende legemidler, blir fanget opp og med jevne mellomrom må fremlegge gyldig helseattest. Det foreslås videre å endre varighet på helseattest for førerkortgruppe 2 og 3 når personer med diabetes behandles med insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi. Etter dagens regelverk fremgår det av vedlegg 1 § 31 annet ledd kolonne C, at helseattest for førerkortgruppe 2 og 3 gis med anbefaling om førerrett med inntil ett års varighet, deretter med inntil tre års varighet. Det foreslås at bestemmelsen endres slik at det kan gis anbefaling om varighet på inntil tre år, også første gang, når vilkårene ellers i bestemmelsen er oppfylt. Endringen medfører harmonisering med EU-direktivet og vi stiller oss bak forslaget.

Vi synes for øvrig også at det er positivt at ordlyden i § 31 kolonne C siste ledd endres og presiseres. På denne måten vil det fremstå klart at helsekravene ikke er oppfylt for utrykningskompetanse og kjøreseddel for buss, dersom førerkortinnehaver bruker insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi.

Kostholdsregulert diabetes

Videre er det foreslått å endre kravene til personer med diabetes som regulerer sin tilstand kun ved hjelp av kosthold. Av dagens vedlegg 1 § 30 annet ledd, gis denne gruppen kun helseattest med inntil fem års varighet for førerkortgruppe 1 og inntil tre års varighet for førerkortgruppe 2 og 3.

Det fremgår av notatet at EU-direktivet ikke stiller et tilsvarende krav om å levere helseattest med henholdsvis fem og tre års mellomrom ved kostholdsregulert diabetes. At dagens forskrift stiller strengere krav for diabetikere som ikke bruker blodsukkersenkende legemidler enn EU-direktivet, er etter vår vurdering ikke nødvendig. Helseklage stiller seg

dermed bak forslaget om å lempe på dagens krav til varighetsbegrensning på helseattesten ved kostholdsregulert diabetes.

For de situasjoner hvor en person må gå over fra kostholdsregulert diabetes til behandling med blodsukkersenkende legemidler, synes trafikkhensynet ivaretatt ved at lege sender melding til fylkesmannen om ikke oppfylte helsekrav. Videre, når førerkortet er inndratt, må søker om førerrett fremlegge helseattest og får da nytt førerkort med inntil fem års varighet i førerkortgruppe 1 og tre år i førerkortgruppe 2 og 3. På denne måten fanges også denne gruppen opp og sikres jevnlig oppfølging fra lege.

Epilepsi

I vedlegg 1 § 20 første ledd, foreslås det å legge til at § 18 og § 19 gjelder for alle former for epilepsi og epilepsilignende anfall så langt det ikke er motstrid med bestemmelsene i § 20 annet ledd. Helseklage er veldig positive til denne presiseringen. Vi mener endringen er egnet til å tydeliggjøre skillet mellom de generelle bestemmelsene i §§ 18 og 19, og de spesielle kravene, da særlig kravet til kortere anfallsfrihet, ved noen former for epilepsi og epilepsilignende anfall i § 20.

Videre foreslås det i § 20 annet ledd nr.1 kolonne C, i tillegg til krav om lengden på anfallsfrihet, å konkret angi hvor lang tid som skal ha gått uten bruk av legemidler for å oppfylle helsekravet. Denne tilleggspresiseringen er etter Helseklages vurdering viktig for å understreke både at det stilles krav til legemiddelfrihet ved enkeltstående uprovosert anfall, samt at kravet er kortere enn det generelle kravet til legemiddelfrihet i § 18.

Det foreslås også ordlydsendring i § 20 annet ledd nr. 4 kolonne C og nr. 5 kolonne C, fra «anti-epileptisk» til «anfallsforebyggende». Forslaget er en språklig justering og innebærer ingen realitetsendring. Vi har ingen motforestillinger til den foreslåtte endringen.

Helseklages erfaring er at epilepsisakene på førerkortområdet har vært en utfordrende sakstype med en del uklarheter knyttet til regelverket. At epilepsibestemmelsene nå oppdateres med viktige presiseringer, ser vi frem til. På den måten håper vi at regelverket vil bli enklere å forvalte i fremtidige saker.

Spesielle bestemmelser ved noen former for bevissthetstap (synkope) og bevissthetsforstyrrelser

Det forslås en mindre endring i vedlegg 1 § 22 annet ledd nr. 2 kolonne C. Endringen vil tydeliggjøre at det stilles strengere krav til anfallsfrihet og helseattestens gyldighetstid for førerkortgruppe 2 og 3 enn for førerkortgruppe 1.

Helseklage stiller seg bak denne endringen og synes det er bra at skillet til helseattestens gyldighetstid mellom førerkortgruppe 1 og førerkortgruppe 2 og 3, nå kommer tydelig frem av forskriften.

LAR-behandling

Forslaget innebærer en endring av førerkortforskriftens § 36 annet ledd nr. 3 kolonne C om LAR-behandling for førerkortgruppe 2 og 3. Endringen medfører at helsekravet vil være oppfylt ved tre års dokumentert rusfrihet etter avsluttet substitusjonsbehandling, fremfor dagens krav til 10 års dokumentert rusfrihet.

Det fremgår av høringsnotatet at Helsedirektoratet etter nærmere vurdering og dialog med fagmiljøet har kommet til at regelen i § 36 annet ledd nr. 3 kolonne C er for streng. Helseklage deler denne oppfatningen. Vi har de siste årene hatt befatning med saker hvor parten har gitt uttrykk for at regelverket oppleves både som urimelig strengt, men også ødeleggende for motivasjonen til å forsøke seponering fra LAR. At det nå foreslås en lemping av regelverket, er Helseklage dermed positive til. Vi synes for øvrig det er fornuftig at LAR-bestemmelsen nå vil harmoniseres med bruk av andre illegale rusgivende stoffer.

Dispensasjon etter førerkortforskriften vedlegg 1 § 45 tredje ledd, jf. § 14-1

I etterkant av den opprinnelige høringen er det mottatt en tilføyelse til endring av førerkortforskriften § 14-1. Den foreslåtte endringen innebærer at det nå vil fremgå av forskriftsteksten at Helseklage er klageinstans for vedtak fattet av fylkesmennene etter førerkortforskriften vedlegg 1 § 45 tredje ledd om adgang til videreføring av dispensasjon for førerrett for tunge klasser for personer med syn på bare ett øye. I tillegg tilføyes i vedlegg 1 § 45 tredje ledd nr. 1 at fylkesmannen er førsteinstans i slike saker. Det fremgår av høringsnotatet at da forskriften ble endret ble det ved en forglemmelse ikke tilføyd i forskriften informasjon om hvem som skal behandle disse søknadene.

Helseklage har ved flere anledninger påpekt at hvem som skal behandle søknader og klager etter bestemmelsen, bør fremgå av forskriftsteksten og vi er svært positive til at hjemmelsgrunnlaget nå kommer på plass.

Vi ønsker å tilføye at begrepsbruken i forskriften bør endres fra *Helseklage* til *Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten*, da dette er det offisielle navnet til virksomheten.

Øvrige endringer

De resterende forslagene som fremgår av høringsnotatet, er i hovedsak språklige endringer og presiseringer. Helseklage har ingen innvendinger mot disse.

Konklusjon

Helseklage støtter forslaget til endringene i førerkortforskriftens vedlegg 1 slik bestemmelsene fremgår av høringsnotatet. Forslag om endringer i trafikkopplæringsforskriften, faller utenfor vårt myndighetsområde og er ikke nærmere vurdert.

Med vennlig hilsen
NASJONALT KLAGEORGAN FOR HELSETJENESTEN

Dokumentet er godkjent elektronisk

Anne-Therese Korsmoe-Knudsen
juridisk rådgiver

Per Erik Omdal
avdelingsdirektør